

A szájkó

Van nekem egy madaram,
Jaj, nagyon haszontalan
Sir, nevetgél, beszél, béget —
S ellopja a kiflívéget.

Ideröppen, odaszáll,
Néki mindig „áll a bál”.
Eszébe jut és rogyásig
Bodri hátán nyargalászik.

Nagy imosztór a Matyi,
Hol itt, hol ott hallani.
Most a kakast utánozza,
Majd a konyhán gondol rosszra.

Néha gágog, mint a lud:
— Kukorica nekem jut!
S úgy nyikorog, mint az ajtó:
— Nevem; Mátyásmadár, — szájkó!

A Cirmosba belesip;
— Szeretsz engem egy kicsit?
És ha Cirmos nekivadul
Bizonyos, hogy ő jár balu!

Pajkos, torikos, szemtelen,
Mégis — nagyon szeretem.
Néha szídom: Vigyen kánya! —
De nem!... Hisz sírnak utána...

Majthényi György.

Petykó

Valami éhező pásztorgyerekek közelébe dobnak a kertek alján szedegető tyukoknak és ha valamelyiket úgy eltalálják, hogy ottmarad, azt aztán elviszik és megsütitik.

Egy áprilisi napon a mi sárga szakállas tyukunk sántán jött be a kertből. Ez a boldogtalan állat tavaly is megsántult és csak a télen szedte össze magát. Hát itt van, most megint sánta. Haza jött szegény, mert neki is csak ez a mi egyszerű házunk az itt-hon. Mihozzánk tartozónak tudja magát. Ha rám néz, azt mondja magában: ez a gazdám; ha az anyámra néz, azt mondja: ez az öreg asszony; aztán tudja, hogy melyik a cseléd és melyik a gyerek.

Hát a tyuk megint sánta. Látszik rajta, hogy nehezőre esik minden lépés. Amint beérkezik az udvarra, le is ül mindjárt az egyik georgina-bokor alá, akár tavaly, amikor beteg volt. Mégis csak furcsa, hogy állat is lehet olyan mindenben szerencsétlen, olyan péntekes, mint némelyik ember. Már csirkekorában is gyakran magára vonta a figyelmünket azzal, hogy hol a vizesgödörbe esett, hol a meszesbe. A fejét egyszer az egérfogó csappantotta be, egyszer meg még pihés korában a tulajdon édesanyja lépett rá úgy a nyakára, hogy alig bírtuk életre locsolni. Aztán mikor felnőtt is, akkor is neki kellett éppen ott állnia, ahová a forró vizet öntötték és ott ülnie, ahol a görény a legszélsebb tyuknak a farktollát kitepte.

Hogy megint ez a baleset érte, azt hittük, nem éli túl. Azonban néhány nap múlva mégis csak összeszedte magát. Ismét járt, bár az egyik lábára biccentett. Az udvaron lévő virágok között

elbogarászott egész nap. Nem is ment ki többé az udvarból. Azt gondoltuk, hogy kiheverte már baját s nem is gondoltunk rá többet, csak akkor vettem észre megint, amikor azt láttam, hogy az öreg még mindig olyan szomorú, csöndes és lassujárású, olyan udvaron maradás, mint a főnnjáró betegek, akiket azonban inkább főnnjáró halottnak tekintünk. Hát biz ez beteg maradt. A taraja meghajlott és olyan kékeshalvány volt, mint a beteg ember ajka. A tolla is úgy állt rajta, mint a kövér ember kabátja a soványon. Rut és kedvetlen volt a szegény. Enni sem igen evett, csak holmi puha ételt, meg az összetört kukoricát. A borus, esős napokon meg boldog volt, ha belopódzhatott a tűzhely alá. Ott melengette a lábát s inkább enni se jött elő, csakhogy a rettenetes cseléd ki ne kergesse. Most már bizonyos, hogy a belső részében van a hiba. Hiszen csak volna tyukdoktor a világon, meg tyukpatika, szívesen költenék rája már csak azért is, hogy szenvedni ne lássam.

Mert az embert is nehéz nézni a szenvedésben, kivált gyermekeket, de hát még a gyámoltalan, néma állatot, amely értelemben egy a gyermekkel. Ez még csak panaszkodni, kérni sem tud a nyomorult. Hogy így elsorvadt, hol az egyikünk, hol a másikatunk vette az ölébe és etetgette a tenyeréből. Ő aztán hozzánk is szelidült annyira, hogy utóbb még a lábára se vigyázott; nekünk kellett mindig ügyelnünk, hogy a lábára ne hágjunk véletlenül. Utóbb már, azt hiszem, abban a képzelődésben élt, hogy ő nem is tyuk, hanem ember. Ahányszor kimentem az udvarra, mindig hozzám jött. Meg kellett simogatni, szólni kellett hozzá, mint afféle beteghez. Neki ez jól esett. Ha pedig kiültem a verőfényre, akkor ő mindjárt odabicegett hozzám és vagy beült a szék alá, vagy megállt a szék mellett és elgondolkozva nézte az árnyékát. Ha nem találtam, csak szólnom kellett:

— Petykó, öreg Petykó, hol vagy? Gyere ide, vén, ostoba tyukom.

Petykó azonnal felnyújtotta a fejét valamelyik bokor alól és hozzám baktatott; ahogy megsimogattam, bele kukucskált a kezembe, hogy nem rejtegetek-e valami ennivalót, aztán leült mellettem és eltűnődve néztük, hogy hullatja a barackfa az ő kénsárga leveleit. Olykor fölvettem az ölembe és elbeszélgettem vele:

— Jobban vagy-e már, öreg Petykóm? Hátha orvost hívatnék hozzád? Elmegy-e magad a patikába, vagy hogy a cseléd menjen?

Az öreg szakállas mintha értené a szavamat, rám néz, hol az egyik szemével, hol a másikkal és visszagügyög. Így elégedtünk közöttünk az öreg, beteg Petykó.

Egy téli napon azt ujságolta a cselédem, hogy a Petykónak vége van. Még nem volt vége. Ott vergődött az ölfák alján a földön. Az egyik lába el volt nyujtva; a szárnyával csapkodott és a fejét föl-fölemelgette, ki-kinyujtogatta.

Mindjárt láttam, hogy a szegény tyuk föl akar állani. Fölveszem és a fal mellé viszem, a napra, ahol délelőttönként süt-kérezni szokott. Amint a kezemben érezte magát, nem vergődött többé, csak a nyakát hajlítgatta jobbra-balra és nézett rám panaszosan, mintha azt mondaná: segíts rajtam, kimondhatatlanul szenvedek!

A cselédnek is megmozdult a lelkiismerete. Egy szürke posztószoknyát hajtogatott össze és terített az állat alá. Arra ültem, de csak elhanyaglott. Aztán behunyta a szemét és nem mozdult meg többé...

Olyan meghatódottsággal állottunk körülötte, hogy majd csaknem imádkoztunk...

Gárdonyi Géza után.

A szegény fák...

A szegény fák sirnak, rinak,
Száz sebükre orvost hívnak.
Hernyó lepte rongyos águk,
Oda lesz szép koronájuk.

Bizony, ha ők nem volnának,
Lelke yeszne a sok fának,
S nem teremne a cseresznye,
Alma, körte egy szemet se.

Meghallja ezt erdő, berek,
Miként sirnak falevelek,
S már is jönnek a madárkák,
A hernyókat kardra hányják,
Eszik, csipik vidám kedvvel,
Megbirkóznak százezerrel.

Igy segít a madár nekünk,
Együtt örül, busul velünk,
Szeressük hát mi is őket,
É hűsége kármentőket.

Móra László.

A gyümölcsfák

Jőjjetek csak fiaim! — szólt az apa a gyermekeinek. Itt van 3—3 alma. Fogyasszatok el, csak a magjával számoljatok be. Össze is szedték szépen a magvakat, tudták, hogy édesatyjoknak már több is van.

Ősszel aztán maga köré gyűjtötte az édesapa gyermekeit s a kert kerítése mellett szépen fölforgatták a földet két ásónyomra. Mikor a gatz kiszedték, egyenesre gereblyézték és zsinór mellett 4 ujjnyi mély egyenes sorokat húztak s ritkán elszórták bele a magvakat. A barack és szilva magot pedig egyenként hegyes végűlkel dugdosták le a sorba. Mikor a munkával készen voltak, édesatyjukkal beszédbe eredtek a fiuk, aki aztán szépen megmagyarázta nekik, hogy majd az őszi eső után megpuhulnak a maghéjak s a fagy is segít nekik, hogy a kemény héj felrepedjen.

A gyermekek türelmetlenül várták, hogy mi lesz a magvak-